

POSTANOWIENIE

Dnia 28 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania M. D.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Biłgoraju
z udziałem zainteresowanej R. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 28
sierpnia 2024 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Lublinie
z dnia 21 września 2023 r., sygn. akt III AUa 26/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Biłgoraju (organ rentowy) decyzją z dnia 11 kwietnia 2022 r. stwierdził, że M. D. (odwołująca się) jako pracownik R. Spółka z o.o. (płatnik składek) podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 27 stycznia 2021 r. Drugą decyzją z dnia 11 kwietnia 2022 r., organ rentowy stwierdził, że M. D. jako wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia 28 stycznia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z 21 września 2023 r., III AUa 26/23 oddalił apelację M. D. od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z 8 listopada 2022 r., VIII U 1413/22 oddalającego jej odwołania od powyższych decyzji.

Przedmiotem sporu pozostawało, czy odwołująca się jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność, będąca współnikiem jednoosobowej spółki z o.o. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu od 28 stycznia 2021 r. Odwołująca się twierdziła, że nadal jej tytułem do ubezpieczeń społecznych pozostaje zawarta w 2010 r. umowa o pracę.

Rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne. M. D. w związku z dokonaną na jej rzecz darowizną, w dniu 28 stycznia 2021 r. została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego jako jedyny współnik posiadający 100% udziałów w R. sp. z o.o. z siedzibą w W., pełniący jednocześnie funkcję prezesa zarządu. W okresie poprzedzającym wpis była zatrudniona w prowadzonej przez spółkę aptece w oparciu o umowę o pracę jako magister farmacji. Od 4 listopada 2020 r. przebywała na zwolnieniu lekarskim w związku z zagrożoną ciążą. Po 28 stycznia 2021 r. nie prowadziła spraw spółki. Upoważnienia w tym zakresie udzieliła swojemu mężowi, który jednocześnie był kierownikiem apteki.

Sądy obu instancji uznały zgodnie, że objęcie przez odwołującą się wszystkich udziałów w spółce stanowiło podjęcie przez nią działalności gospodarczej i skutkowało uznaniem, iż dotychczasowy stosunek pracy wygasł z uwagi na to, że zatrudnienie utraciło cechy konstytutywne umowy o pracę. Natomiast w spornym okresie jej jedynym tytułem do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych był tytuł związany z posiadanym statusem współnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Jedyny współnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym na podstawie tytułu określonego w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 1009, dalej jako ustawa systemowa). Odwołująca się jako jedyny współnik nie mogła być swoim pracownikiem i od 28 stycznia 2021 r., nie funkcjonowała w ramach stosunku prawnego charakteryzującego się cechami stosunku pracy, o których stanowi art. 22 k.p.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że okoliczność, iż z powodu niezdolności do pracy w związku z ciążą nie wykonywała faktycznie zatrudnienia pracowniczego a także, że w związku z powyższymi okolicznościami upoważniła męża do prowadzenia spraw spółki nie niweczy faktu, że obejmując w całości majątek spółki w wyniku dokonanej na jej rzecz darowizny i funkcję prezesa zarządu nie mogła kontynuować ważnego stosunku zatrudnienia pracowniczego.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego złożyła odwołująca się zaskarżając wyrok ten w całości. Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania do rozpoznania z uwagi na występowanie w niniejszej sprawie potrzeby wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów dotyczącej art. 8 ust. 6 pkt 4 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej oraz istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do udzielenia odpowiedzi na pytanie: „czy umowa o pracę osoby, której przysługuje prawo do stu procent udziałów w kapitale zakładowym spółki z ograniczoną odpowiedzialnością - wygasa z mocy prawa z chwilą nabycia tych udziałów przez pracownika/wspólnika tej spółki, czy też w przypadku takiej osoby zachodzi zbieg do objęcia jej dwoma tytułami do ubezpieczenia społecznego i podlega ona obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu pozostawania w stosunku pracy oraz z tytułu bycia jedynym wspólnikiem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością?”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest uzasadniony. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do

identycznych lub podobnych stanów faktycznych (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, LEX nr 1982406). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej. Powoływanie się na rozbieżność w orzecznictwie sądów jako przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie może dotyczyć rozbieżności, która została już usunięta przez ukształtowanie się wyraźnej, umocnionej i stabilnej linii orzeczniczej (postanowienia Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2015 r., III CSK 59/15, OSNC 2016/2/29, z 30 listopada 2021 r., II USK 366/21, LEX nr 3271599).

Podnoszona w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania kwestia podlegania obowiązkowi ubezpieczenia wspólników jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością była przedmiotem orzeczeń Sądu Najwyższego, w których dokonano wykładni art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej. W odniesieniu do wspólników jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością w wyroku z 3 lutego 2011 r., II UK 271/10 (LEX nr 817528) wyrażono pogląd, że obowiązek ubezpieczenia tegoż wspólnika powiązany jest jedynie z posiadaniem przez niego takiego statusu prawnego, a nie z prowadzeniem działalności gospodarczej. W uzasadnieniu tego stanowiska wyjaśniono, że na tle art. 8 ust. 6 ustawy systemowej należy stwierdzić, iż pojęcie „prowadzenie działalności pozarolniczej” jest pojęciem szerszym od działalności gospodarczej określonej w art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Do pojęcia działalności gospodarczej w powyższym (wąskim) rozumieniu ustawa systemowa odwołuje się tylko w art. 8 ust. 6 pkt 1, a w pozostałych punktach tego przepisu wymienia osoby nieprowadzące działalności gospodarczej w ścisłym znaczeniu tego pojęcia. Właśnie w kręgu tych osób znajduje się wymieniony w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, który jest objęty obowiązkiem ubezpieczenia bez względu na fakt prowadzenia działalności gospodarczej. Powyższy przepis został wprowadzony od dnia 1 stycznia 2003 r. ustawą z dnia 18 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 241, poz. 2074 ze zm., dalej jako ustawa nowelizująca), a jego celem było rozszerzenie obowiązku ubezpieczenia społecznego w przypadku wspólników

jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, aby nie musieli oni w celu objęcia ubezpieczeniem zawierać umów z własną spółką.

Podzielając powyższy pogląd, Sąd Najwyższy między innymi w wyroku z 3 marca 2020 r., II UK 295/18 (OSNP 2021 nr 4, poz. 43) i z 28 stycznia 2021 r., I USKP 1/21 (LEX nr 3113269), uznał, że obowiązek ubezpieczenia wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest powiązany jedynie z posiadaniem przez niego takiego statusu prawnego, a nie z prowadzeniem działalności gospodarczej. Jedyny wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością podlega zatem obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym na podstawie tytułu określonego w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej. Z treści tego przepisu wynika bowiem, że samo posiadanie statusu wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością decyduje o podleganiu przez niego ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej (art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej). Analogiczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy między innymi w wyrokach: z 9 czerwca 2010 r., II UK 33/10 (LEX nr 598436); z 3 sierpnia 2011 r., I UK 8/11 (OSNP 2012 nr 17-18, poz. 225); z 18 kwietnia 2013 r., II UK 227/12 (OSNP 2014 nr 7, poz. 103); z 11 września 2013 r., II UK 36/13 (LEX nr 1391783); z 12 lipca 2017 r., II UK 295/16, LEX nr 2347776; z 20 sierpnia 2019 r., II UK 74/18 (OSNP 2020 nr 7, poz. 73); z 3 marca 2020 r., II UK 295/18 (OSNP 2021 nr 4, poz. 43) oraz z 12 sierpnia 2020 r., I UK 337/19 (LEX nr 3054462).

Wobec powyższego nie można uznać, że w sprawie występuje potrzeba wykładni powołanych przez skarżącą przepisów ustawy systemowej ani że występuje istotne zagadnienie prawne.

W przypadku wskazania jako przesłanki uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, zagadnienie to powinno być przedstawione przez jego sformułowanie z przytoczeniem przepisów prawa, na tle których ono powstało, przytoczeniem argumentów prawnych prowadzących do rozbieżnych ocen prawnych, a także wykazaniem, że jest to zagadnienie, którego rozwiązanie jest istotne nie tylko dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, lecz także dla praktyki sądowej (postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr

2090999; z 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, LEX nr 2069457; z 24 maja 2016 r., I CSK 666/15, LEX nr 2080880). Innymi słowy istotne zagadnienie prawne powinno kotwiczyć się w regulacji prawnej, która powinna zostać przeanalizowana i opracowana, tak aby to wpierw sam skarżący mógł stwierdzić, że istotne zagadnienie prawne rzeczywiście występuje i dlatego powinien rozpoznać je Sąd Najwyższy (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 maja 2015 r., III UK 206/13). Należy też podkreślić, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114; z 16 maja 2018 r., II CSK 15/18, LEX nr 2499790). Chodzi o problem prawny, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające (postanowienie Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 2018 r., I UK 268/17, LEX nr 2508639).

Tymczasem skarżąca formułując zagadnienie prawne nie wskazała jakich przepisów to zagadnienie miałoby dotyczyć. Można się jedynie domyślać, że chodziło o art. 8 ust. 6 pkt 4 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej, których potrzeby wykładni domaga się skarżąca, zaś przesłanka ta, w związku z powołanym orzecznictwem Sądu Najwyższego, nie występuje w niniejszej sprawie.

Kluczowe znaczenie w przedmiotowej sprawie miało ustalenie Sądu Apelacyjnego, że z uwagi to, iż odwołująca się była 100 procentowym udziałowcem Spółki, należało ją traktować jak jedynego wspólnika Spółki, który ma odrębny tytuł ubezpieczenia społecznego wynikający z art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej, co wyklucza jej status pracowniczy. Z przedstawionego, utrwalonego i aktualnie jednolitego stanowiska Sądu Najwyższego wynika wykluczenie *a limine* możliwości zatrudnienia dominującego wspólnika spółki z o.o. na podstawie umowy o pracę i to przesądza o wyniku niniejszej sprawy - bez potrzeby rozważań odnośnie do warunków wykonywania zatrudnienia odwołującej się w Spółce.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[SOP]

[ms]

